בולהו סבירא להו. אין התנאים כולן שוין דלבית שמאי קוטה מדאורייתא כדמשמע בפ׳ ד׳ אחין (לעיל דף כט. ושם) [א]ולכולהו תנאי לא קני אלא מדרבנן ולר״ג לא קני אלא בהא דלא מהני מאמר בתריב [ב] וכן עזאי מפליג בין שני יבמין ויבמה אחת ובין יבם אחד ושתי יבמות ולר״ש מספקא ליה אי קני אי לא קני[ג] וכה״ג איכא בפ״ק (ג) דסוטה (דף ז: ושם) [ד]: **אי ביאת ראשון ביאה כו׳.** משנה היא לקמן בהאשה רבה (דף לו:) וקאמר תנא קמא דשני פוסל על ידו דלראשון ואם תאמר לרבי שמעון נמי תיפסל לראשון משום דזיעתה מתחיו ובקונטרס פירש דאין נאסרת על בעלה אלא על ידי קיום וסתירה ואר״י שהוא טעות סופר ולא פירשו רש״י מעולם דבעל אחד ודאי אינה נאסרת אלא בקיום ובסתירה אבל בעדי טומאה נאסרת בלא קיום[ד] ואין לומר משום דהני נשואין דרבנן ניהו לא חשו לאוסרה[ה] דכל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון[ו] ועוד דתיפסל משום דרב המנונא דאמר [ז] שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה[ח] ואר״י דמיירי בבא עליה בשוגג שאינה נאסרת אי נמי בקטנה דפיתוי קטנה אונס[ט] הוא אי נמי בבא עליה בעל כרחה ונאמר אע״ג דביאת בן תשע כמאמר ומאמר בעל כרחה לא מהני כדאמר בפ״ב (לעיל יט:) [י] עשו חכמים פוסלת בן תשע בעל כרחה כמאמר מדעת דלא שני לן בביאה דיבמה בין מדעת לבעל״כ: **בן עזאי אומר כו׳.** בקונט׳ נראה לו עיקר דגרסינן אין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד משום לקמן (דף נג.) אמתני׳ בעשה מאמר בזו ומאמר בזו כו׳ קאמר מתני׳ דלא כבן עזאי ור״י אומר דשפיר גרים איפכא ולקמן סמיך אספיקא דקתני בין שני יבמין ויבמה אחת ולהכי נקטיה אמתניתין דעשה מאמר בזו ומאמר בזו לפרושי דעלה קאי מתניתין דלא כבן עזאי וכה״ג איכא לקמן דקתני גט לזו וגט לזו לריכות היימנו חליצה ומסיק לימא מסייע ליה לרבה בר רב הונא דאמר חליצה פסולה לחזור על כל האחין ומהכיא ליכא סייעתא שיש לחלק בין מיפטר נפשה למיפטר לה כדאמר בריש פ׳ ד׳ אחין (לעיל דף כז.) אלא אספיקא סמיך דקתני בין שני יבמין ויבמה אחת ויש ספרים שכתוב בהם כילד עשה מאמר ביבמתו כו׳ עד בין שני יבמין ליבמה אחת ועלה מסיק מתניתין דלא כבן עזאי: **ביאה** פסולה כמאמר שויוה רבנן וקתני דאין אחריה כלום. פי׳ וה״ק אחר מאמר[י] תימה[יא] דבסוף פירקין מפרש טעמא דרבי נחמיה דליכא למיגזר ביאה שאחר הגט ומאמר אבו ביאה שאחר חליצה ובביאה כיון דחליצה ובביאה מדאורייתא מידע ידיע[יב] ואם כן מנלן דלא יהא כלום אחר מאמר ואומר ה״ר יאמר ב״ר ברוך דע״כ לרבי נחמיה גט ומאמר דאורייתא דילפינן מק״ו מאחר נשים ולית ליה הני מיעוטי דבפ״ק דקידושין (דף יד.) [יג] דלא אפשר לומר שיהא מדרבנן לרבי נחמיה דכיון דאית ליה דביאה וחליצה דאורייתא הוא לומר דאי לא שייך למיגזר אי לעיל גט להוציא וחליצה להוציא ובביאה לקנות ומאמר לקנות [יד] ותימה גדולה [ומשום הכי תקינו נמי] רבנן שיהא מאמר אחר מאמר אע״ג דמסברא הוה לן למימר כר״ג דאין מאמר אחר מאמר לפי שקנה המאמר הראשון כל מה שיש למאמר לקנות אלא טעמא דרבנן דאי אמרינן דאין מאמר אחר מאמר אתי למימר נמי דאין מאמר אחר ביאה ממאמר לכך תיקנו שיהא מאמר אחר מאמר ולא מאמר אחר ביאה דאין גט אחר גט דגט ומאמר עניין אחד דשייהו דרבנן ולא אמרת דאין גט אחר גט אתי למימר נמי דאין מאמר אחר מאמר ולא מאמר אחר ביאה פסולה[טו] אם כן לרבי נחמיה אין מאמר אחר מאמר דלדידיה ליכא למגזר מידי דהא ליה נמי מאמר אחר ביאה פסולה דקתני [טז] (ביאה פסולה) אין אחריה כלום ואם תאמר אתאי תקינו רבנן לר׳ נחמיה גט ומאמר כלל ביבמה כיון דביאה וחליצה מידע ידיע ליכא למיגזר דגט להוציא וחליצה להוציא כו׳ ויש לומר דהעולם סובריה דגט ומאמר מהנו מן התורה מקל וחומר דבפרק קמא דקידושין (ג״ז ושם) ואע״ג דאימעוטו מכל מקום אהנו קצת כמו מאמר לבית שמאי[כ] ולהכי אי שרית למיבעל אחר גט ומאמר אתי למיבעל אחר חליצה וביאה[כא] אבל בהא לא טעו שיאמרו אחר הגט ומאמר בשביל שתקנה ביאה קנין גמור אחר ביאה וחליצה ויבא לבעול אחריה דהא ודאי ידעי דחליצה ובביאה עדיפא מגט ומאמר שכתובין בהדיא[כב] וגט ומאמר נתמעטו. ב) ר״י [כג] גזירות דלעיל משום דביאה וחליצה דאורייתא ידיעי ידיע, א״כ על כרחך לרידיה גט ומאמר מדאורייתא. תוס׳ הכא״ש.

ליבא תהוי תיובתא דרבה פסולה לחזור על כל האחין. וקשה דאמר חליצה פסולה לריכה לחזור על כל האחין. וקשה דאמר בפרק ב׳ ואפי׳ יבמות (חלצה) דאמרו חכמים (חלצה) [דאמרו] לאחת מהם ואמרי הלא יש לנו לומר (לריכה) [לריכים] לחזור על כל האחין. הכא כמו על כל האחין. ור״ל דגמרא ליה לאתוביה שפיר בהדיא מתחזר לאחין לאחור לאחין: **א)** [ובראה ב) דקאמר והא ביאה פסולה וכו׳ דפריך מכח שאין לנו לומר שמועיל ביאה יותר ממאמר לשום תנא שהרי ר״ג סבר אין מאמר אחר מאמר ואפ״ה מהני מאמר ובביאה אחר ביאה כדפרישית דביאה כשרים בקרקע וכן לרבנן דלא גרע מאמר מביאה פסולה ושוין הם דיש מאמר אחר מאמר וכן יש ביאה אחר ביאה פסולה ואפ״ה אין לנו לומר לר׳ נחמיה שמועיל ביאה פסולה יותר ממאמר וקאמר דאין מאמר אחר ביאה פסולה וא״כ כמו כן אין מאמר אחר מאמר. ולא נהירא שהרי סברא גדולה יש לחלק דהא ביאה פסולה דיש אחריה לר״ג ולרבנן סיינו משום דאיכא למגזר כדמפרש תלמודא בריש פרקין ור׳ נחמיה לא ס״ל משום דביאה וחליצה הוו מדאורייתא ומידע ידע: **ב)** גם נ״ל דטעמא דבא מיהא דאין לנעות למבעל אחר ביאה דאלדבה סברי כ״ע דחשיבות דביאה היא ואפילו פסולה אין אחריה כלום וכ״ש דביאה כשרה לא הוי אין לה שיור ואין אחריה כלום ולא אתי למבעל אחר ביאה. ורבנן נמי לזו אי טעמא דקסברי דכיון שתקנו חכמים גט ומאמר לאחוייהו ביבמה דלא ליתי למיבעל אחר ביאה. כמו דו תקנו דביאה פסולה יש אחריה דלא ליתי למטעי בביאה אחר ביאה והמוסיף יוסף:

ט) נסי״ל והא ביאה פסולה וכו׳ ונראה דפריך מכח שאין לנו וכו׳.

מוסף רש״י

חליצה פסולה. כלומר גרועה, צריכה לחזור **על כל האחין.** דלא מיפקעא זיקה דמרוייהו בחליצה דחדא משום דאלימא זיקה ומיגא דאתרוייהו (לעיל כז:). **ביאת שני אינה ביאה.** דקי״ל (לעיל נ.) אין ביאה אחר ביאה הוה לה ביאתא שני כביאת אינים דעלמא, וכיון דשוגגת היא אריא (לקמן צז.). **יש מאמר אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת.** דתרוייהו מעיקרא לענין זיקה כי הדדי ניהו ומאמר דקמא לא קנין גמור הוא דביאה הוא דכתב רחמנא ורבנן הוא דאמור ליהי משום גזירה כדמפרש לעיל (נ:) הילכך לא גרע בתרא מקמא דלבל חד וחד מיקנו מאמר בה (לקמן צז.). **ואין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד.** שכל כמו מקניו שהיה לו לענין מאמר נתן בראשונה ותחזר את השמיה. ואיתא דגרסי לה איפכא ולשון ראשה וכן שמעתי (שם). **אין אחריה כלום.** ונפקא בגט ובלא חליצה ואי הדר קדיש נאחד אחר ביאה לא מהני (לעיל נ.).

מוסף תוספות

א. שאם נתן מאמר לאחת מב׳ יבמות שנפלו מבית אחד אע״ג דבעלת מאמר לא סגי לה בגט, צרתה מיהו פטורה לגמרי בלא חליצה, דכיון שהתחיל הקנין לעשות בזו אע״פ שלא נגמר קרינן ביה בית אחד הוא בונה ואינו בונה ב׳ בתים. לעיל מט. תוד״ה אלא. ב. כלומר משום דמאמר קמא קנה כל שאיפשר למאמר לקנות. מאיר. דהא לר״ג תפיס אחריו גט ואם היה קונה קנין גמור תיהוי כביאה ולא יהא אחריו כלום. ר״ש. ג. אלא רצה לומר דסברי דקונה קנין גמור טפי מבר פלוגתייהו דפליגי עלייהו. ר״פ. ד. וביאת יבמה צריכה עדים. תוס׳ הכא״ש. ה. עליו ע״י זנות. תוס׳ הכא״ש. ו. ותיתסר עליו מדרבנן. ריטב״א. ז. וביאת בן ט׳ נהי דאינה חשובה ביאה לקנות חשיבא ביאה לפסול והוי כמו נבעלה לאחר בזנות. תוס׳ הכא״ש. ח. וכ״ת אם קטנה היא ואין בה דעת איך נקנית ליה ואפי׳ במאמר דרבנן, דהא קיי״ל (לעיל יט:) דמאמר דרבנן צריך דעת, וי״ל כגון שנתאלמנה מן האירוסין ומסרה אביה ליבם לביאה דהא איכא דעת האב שהוא מקנה אותה. ריטב״א. ט. [ו]א״כ פשיטא שלא היתה לביאתו שם ביאה. תוס׳ הכא״ש. י. והיינו ודאי משום דס״ל שאין מאמר אחר מאמר ולפיכך אמר שאין מאמר אחר ביאה פסולה שעשאוה כמאמר. ריטב״א. יא. מנ״ל לתלמודא דמשום דקאמר ר׳ נחמיה דאין אחר ביאה פסולה כלום ס״ל נמי דאין מאמר אחר מאמר וכו׳. תוס׳ הכא״ש. יב. [ו]לר׳ נחמיה ביאה פסולה פטרה לגמרי ולא בעיא חליצה. רשב״ם. יג. דממעט לה מריבמה ביאה גומרת בה, וגם לית ליה דרשא דהתם דקאמר נעל אין מידי אחריני לא. כ״ש. יד. והכי פירושו והא ביאה פסולה כמאמר שויוה רבנן מטעמא דפריש לעיל דקאמר ר׳ נחמיה אין אחריה כלום משום דלית ליה הנך גזירות דלעיל משום דביאה וחליצה דאורייתא ידיעי ידיע, א״כ על כרחך לרידיה גט ומאמר מדאורייתא. תוס׳ הכא״ש. טו. דהא לעיל פ׳ ד׳ אחין (כט.), אמרינן דאפי׳ לב״ש אינו קונה אלא לדחות בצרה. ר״ש. טז. כמו אחר חליצה. תוס׳ הכא״ש. יז. דמשמע לישנא דרבנן דהא חליא בהא ולפי׳ זה אין זה תלוי בזה. ר״י הכלם. ותו ביאה באמצע היכי משכחת לה דאי לאחר מאמר או אחר גט הא אין אחריהם כלום. ר״ש. יח. דמוכח שפיר דעל כרחך לר׳ נחמיה מאמר קונה קנין גמור. ר״ש. יט. ועדיפא מינה איכא דגזר בסוף פירקין דחליצה פסולה יש אחריה כלום אטו ביאה פסולה. תוס׳ הכא״ש. כ. שקונה וכו׳ לדחות או לשייר. ר״ש. כא. [ד]יאמרו העולם מכדי מאמר וגט מהני קצת ואפ״ה שריגן למיבעל ולקיים אחריהם ה״ה נמי אחר ביאה וחליצה, דאע״ג דלא יטעו לומר דמהני זה כמו זה מ״מ כיון דלגבי לדחות ולשייר שוים אלו כמו אלו אי שרית למיבעל אחר מאמר וגט אתי נמי להתיר למיבעל אחר ביאה וחליצה. ר״ש. כב. ומועילין לגמרי ואין אחריהן כלום. תוס׳ הכא״ש. כג. וטעמא דרבנן זהו משום דודאי אתי למיטעי שיאמרו דחליצה וביאה הכתוב בפסוק דמהני זהו עם מאמר וגט ולא עדיפי זה מזה. ר״ש.

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ב״ש דתמן. ג״ב דף כט ע״א: **(ב)** שם אמר להם ר׳ שמעון: **(ג)** תוס׳ ד״ה טולהו וכו׳ בפ״ק דסוכה דף ז הס״ד: **(ד)** ד״ה ביאה וכו׳ דלא מישמעיט וכו׳: **(ה)** בא״ד והא ביאה פסולה כמאמר:

מוסף תוספות

(ו) לעיל כו: לקמן נג., ב) וע״ר תוספות לעיל יט. ד״ה דתמן]. **(ז)** עדיות פ״ד מ״ט, ד) לקמן לו:. **(ח)** [לקמן נג. לו:]. **(ט)** [לעיל נ. לקמן קיח.]. **(י)** [לקמן לו:]. **(יא)** ס״ל דלמקמן. **(יב)** [ועי׳ תוס׳ ב״ב עח.]. **(יג)** [לקמן לב:]. **(יד)** רש״ל מ״ו.

(ט) נמ׳ ב״ש דתמן. ג״ב דף כט ע״א: **(י)** שם אמר להם ר׳ שמעון: **(יא)** תוס׳ ד״ה טולהו וכו׳ בפ״ק דסוכה דף ז הס״ד: **(יב)** ד״ה ביאה וכו׳ דלא מישמעיט וכו׳: **(יג)** בא״ד והא ביאה פסולה כמאמר:

רבנן סברי יש זיקה וקתני סיפא וכן אתה אומר בשני יבמין ויבמה אחת לימא תיהוי תיובתא דרבה בר רב הונא אמר רב דאמר רבה בר רב הונא אמר רב [ט]**חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין אמר לך רבה בר רב הונא בין לר״ג בין לרבנן סברי אין זיקה והכא בגט אחר גט ומאמר אחר מאמר קמיפלגי אמר מר עשה מאמר בזו ומאמר בזו רבן גמליאל אומר נותן גט לראשונה וחולץ לה ואסור בקרובותיה ומותר בקרובות שניה מכדי קסבר רבן גמליאל אין מאמר אחר מאמר ראשונה נמי תתייבם גזירה דלמא אתי לייבומי לשניה אמר רבי יוחנן רבן גמליאל וב״ש** [י]**ור״ש ובן עזאי ורבי נחמיה כולהו סבירא להו מאמר קונה קנין גמור רבן גמליאל הא דאמרן ב״ש דתנן** [יא] **שלשה אחין שנים מהם נשואין לשתי אחיות ואחד מופנה מת אחד מבעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמר ואח״כ מת אחיו השני ב״ש אומרים אשתו עמו והלזו תצא משום אחות אשה ר״ש דתניא** [יב] **אמר** [יג] **להו ר״ש לחכמים אם ביאת ראשון ביאה ביאת שני אינה ביאה אם ביאת ראשון אינה ביאה ביאת שני נמי אינה ביאה והא ביאת בן תשע דכמאמר שויוה רבנן וקאמר ר׳ שמעון אינה ביאה בן עזאי דתניא** [יד] **בן עזאי אומר יש מאמר אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת ואין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד ר׳ נחמיה דתנן** [טו] **ר׳ נחמיה אומר אחת בעילה ואחת חליצה בין בתחלה בין באמצע בין בסוף אין אחריה כלום והא ביאה פסולה דכמאמר שויוה רבנן וקתני אין אחריה כלום: כיצד עשה מאמר כו׳:**

אי

אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת. דכל חד וחד מקינו ליה רבנן מאמר בה: **ואין מאמר אחר מאמר בשפי יבמות ויבם אחד.** דכל כה שתקנו חכמים במאמר קנה במאמר ראשון לשון מורי. ל״ת ה״ג אין מאמר אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת דדומיא דקידושין בעלמא תקינו רבנן למאמר ואין קידושין אחר קידושין בשאה אחת ויש מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד דהא תרוייהו קמיה רמיין וכל חדא אית לה כח יבמין דלא כח ביאה יהבי רבנן למאמר למיקני לגמרי [טו] ולא פקע זיקה דאבראה דביאה הוה דפטורה ולשון ראשון עיקר דלקמן מוכחת מילתא בפירקין [נג.]: **והא ביאה פסולה כמאמר שויוה רבנן.** דלא נפקא מיניה בגט דקא בעיא נמי חליצה לזיקתו: **הלי**

רבנן סברי יש זיקה. לקשויי אתי. כלומר קס״ל דכי היכי דפליגי רבנן ארבן גמליאל בגט אחר גט הכי פליגי בזיקה ואע״ג דממילתייהו לא שמעינן ליה: **וקתני סיפא וכן אתה אומר בשני יבמין.** דאם אינה גט מולן לה אחד מהם ואפילו לרבנן דאמרי יש זיקה סגי לה בהן חליצה רעוה דחד מייניהו: **לימא תיהוי תיובתא דר׳.** דהא נמי חליצה פסולה היא שאחר הגט בתה: **הכי גרסינן בין לרבן גמליאל בין לרבנן אין זיקה והכא דר׳.** [ט]חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין אמר לך רבה בר רב הונא בין לר״ג בין לרבנן סברי אין זיקה והכא בגט אחר גט ומאמר אחר מאמר קמיפלגי אמר מר עשה מאמר בזו ומאמר בזו רבן גמליאל אומר נותן גט לראשונה וחולץ לה ואסור בקרובות שניה מכדי קסבר רבן גמליאל אין מאמר אחר מאמר ראשונה נמי תתייבם גזירה דלמא אתי לייבומי לשניה אמר רבי יוחנן רבן גמליאל וב״ש [י]ור״ש ובן עזאי ורבי נחמיה כולהו סבירא להו מאמר קונה קנין גמור רבן גמליאל הא דאמרן ב״ש דתנן [יא] שלשה אחין שנים מהם נשואין לשתי אחיות ואחד מופנה מת אחד מבעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמר ואח״כ מת אחיו השני ב״ש אומרים אשתו עמו והלזו תצא משום אחות אשה ר״ש דתניא [יב] אמר [יג] להו ר״ש לחכמים אם ביאת ראשון ביאה ביאת שני אינה ביאה אם ביאת ראשון אינה ביאה ביאת שני נמי אינה ביאה והא ביאת בן תשע דכמאמר שויוה רבנן וקאמר ר׳ שמעון אינה ביאה בן עזאי דתניא [יד] בן עזאי אומר יש מאמר אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת ואין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד ר׳ נחמיה דתנן [טו] ר׳ נחמיה אומר אחת בעילה ואחת חליצה בין בתחלה בין באמצע בין בסוף אין אחריה כלום והא ביאה פסולה דכמאמר שויוה רבנן וקתני אין אחריה כלום: כיצד עשה מאמר כו׳:

הא

ביאה פסולה כמאמר שויוה רבנן. [ט]**חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין.** [ט]**אמר לך רבה בר רב הונא בין לר״ג בין לרבנן סברי אין זיקה והכא בגט אחר גט ומאמר אחר מאמר קמיפלגי אמר מר עשה מאמר בזו ומאמר בזו רבן גמליאל אומר נותן גט לראשונה וחולץ לה ואסור בקרובות שניה מכדי קסבר רבן גמליאל אין מאמר אחר מאמר ראשונה נמי תתייבם גזירה דלמא אתי לייבומי לשניה אמר רבי יוחנן רבן גמליאל וב״ש** [י]**ור״ש ובן עזאי ורבי נחמיה כולהו סבירא להו מאמר קונה קנין גמור רבן גמליאל הא דאמרן ב״ש דתנן** [יא] **שלשה אחין שנים מהם נשואין לשתי אחיות ואחד מופנה מת אחד מבעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמר ואח״כ מת אחיו השני ב״ש אומרים אשתו עמו והלזו תצא משום אחות אשה ר״ש דתניא** [יב] **אמר** [יג] **להו ר״ש לחכמים אם ביאת ראשון ביאה ביאת שני אינה ביאה אם ביאת ראשון אינה ביאה ביאת שני נמי אינה ביאה והא ביאת בן תשע דכמאמר שויוה רבנן וקאמר ר׳ שמעון אינה ביאה בן עזאי דתניא** [יד] **בן עזאי אומר יש מאמר אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת ואין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד ר׳ נחמיה דתנן** [טו] **ר׳ נחמיה אומר אחת בעילה ואחת חליצה בין בתחלה בין באמצע בין בסוף אין אחריה כלום והא ביאה פסולה דכמאמר שויוה רבנן וקתני אין אחריה כלום: כיצד עשה מאמר כו׳:**

ביאה פסולה כמאמר שויוה רבנן וקתני אין אחריה כלום. ונפקא בגט ובלא חליצה ואי הדר קדיש נאחד אחר ביאה לא מהני (לעיל נ.).

הלי גט אחר גט הוא. בתמיה וכי זהו גט אחר גט דקתני רישא וחכמים אומרים יש גט אחר כו׳ ומפרש כילד עשה מעמר כו׳ דהיינו גט אחר מעמר: **דלאמרן.** בברייתא דלעיל כילד אר״ג כו׳ ובמתני׳ לא פירש: **הואיל דאמר מר.** בפרק ד׳ אחין (לעיל דף כט.): **והפניה נוקב.** ואין מלקות ארבעים אלא על דברי תורה אלמא לאורייתא היא והיכי אמרת קנה. וקמ״ל דאי נוקב אלו מלקות ארבעים הוא אלא מכת מרדות מכת רידוי מדרבנן שנהג קלות ראש בעצמו ונעולם קנה: **דרב מנגיד.** מכת מרדות: **אמאן דמקדש בביאה.** משום פרילותא: **ואמאן דמקדש בשוקא.** אפילו בכספא דמנהג זילות ופרילות היא: **דמספקר.** לשון חוספא שמעיז פניו להתריס עם שליח ב״ד: **מידם הוה דיימא תמתיה מיניה.** משהוה היתה חמותו ממנו: **נתן לה כסף או שוה כסף.** ואמר לה התקדשי לי במאמר יבמין. ואע״ג דיהב לה מידי לאו קידושין גמורים הן בקידושי תורה שהרי אין קידושין תופסין בנשא אח והתורה לא התירתה לו ליעשות כאשה גכרית אלא כסדר המצוה וביאה הוא דכתבה בה רחמנא: **ובשטר כילד.** ואם קידש בשטר כילד כתב בו. והוינן כילד בתמיה והא כיון דקידושי כסף אמרת נתן לה כסף כשאר נשים ממילא שמעינן שטר נמי כשאר כל שטר לירוסין בעלמא כדאמר בקידושין כתב על הנייר או על החרס אע״פ שאין בו שוה פרוטה הרי את מקודשת בקלי: **על נכסי בעלה הראשון.** ולא על שלו יבם. מאי טעמא דאמר בהמוצך (לעיל דף לט.) אשה הקנו לו מן השמים: **נתן לה גט.** יבם ליבמתו: **מהו.** לפוסלה על אחיו ועליו בהאי גיטא דתיקום עליה בלא יבמה ט) אלא גט לא מהני בנשא איש להתירה ליבמא והכא נמי לאו גירושין למיקם בלא יבמה: **לאיתנוסי בגיטא.** ולכנוס יבמה אחר הגט: **הכא פסיל בנכסוה.** כהן שנתן גט כזה לאשתו אסרה עליו והלכך תיבעי לן (ג) אי מהני מדרבנן: **אלא מאישה.** ולא התירה לכל אדם: **הרי זה גט.** ואם נתנו (ד) משכנסה הרי זו מגורשת הואיל ובידו לגרשה משנכתב. ואי משום גט ישן דקי״ל (גיטין דף עט.) בית הלל פוסלין ותנן איזהו גט ישן כל שנתייחד עמה אחר כתיבה הא אימר בפרק הזורק (שם) אם נתגרשה תנשא לכתחלה: ולאשה

אם בעל ועשה מאמר פשיטא דהא קניה בביאה. הא לא פריך פשיטא דקניה בביאה לחודה דמהא לא הוה משני מידי אלא הכי פריך פשיטא שמאמר אחר ביאה אינו מגרע ואם בביאה לחוד קנה כשביל מאמר שאחריו לא גרע ומשני אימא אם בעל בלא מאמר קנה דס״ד לא קני אלא אם כן עושה כמצותה מקדש ואחר כך בועלה וממתניתין דתנן בריש קידושין (דף ג.) היינה נקנית בביאה לא שמעינן ליה דללמא היינו מדאורייתא וכן הא דתנן הכא במתני׳ (לעיל נ.) הבעילה בזמן שהיא בתמיה אין אחריה כלום דלמא נמי היינו משום דמדאורייתא קני ופריך והתניא לוקה וידע שפיר דמדרבנן לוקה א) אלא דס״ד דלוקה מדרבנן משום דעשאוהו חכמים כפוגע בנשא אח שלא במקום מצוה ב) וא״כ מדרבנן לא קני לה בלא מאמר ג) ומשני מכת מרדות מדרבנן ומשום פרילותא בעלמא כדרב ד):

דמבטל גיטא. ה) אע״ג דרב משמע דסבירא ליה בריש השולח (גיטין דף לג.): דביטלו אינו מבטל ו) כר״ג גבי הא דאמר רב יוסף ניחוש אמן מ״מ קאמר הכא דלקי משום דמוליא לעז על הגט ז):

דמסר מודעא אגיטא. ח) אפילו היה מבטל כל מודעי מ״מ היה מלקה אותו משום דמוליא לעז על הגט דאיכא דאיכא דאמרי ומשמע במודעא ולא שמע בביטול:

דמתפקר בשליח דבי דינא. כך גירס׳ הקונטרס ויש ספרים שכתוב בהן מאן דמלער שליחא דרבנן וכן כתוב בכל הספרים בפ״ק דקידושין (דף יב.) ומיהו גם שם פי׳ בקונטרס שליחא דרבנן שליח ב״ד ונראה דבכל שליחא דרבנן יש לנקות אע״ג דלא הוי שליח ב״ד כדאשכחן בפ׳ עשרה יוחסין (קידושין ע.) דשמתיה רב יהודה לההוא ט) טבחא דליער שלוחו ואע״ג דשמתא חמור מנגדא כדמוכח במקום שנהגו (פסחים דף נג.) שמא החמיר עליו משום שביזה את רב יהודה עצמו י): **דמקדש בביאה.** אר״מ דפרילותא הוא שעושה תחלת קינו בביאה יא): **הדר בבית חמיו.** אין סמכינן אנהלדעי דאמרי בכולהו לא מנגיד רב אלא אמאן דמקדש בביאה דבשאר סופרים הלך אחר המיקל י): **על הנייר או על החרס.** אר״מ כר׳ אליעזר אמיא יא) אלרבי מאיר דאמר עדי חתימה כרתי לא מהני דדבר שיכול להזדייף הוא דבשטר קידושין אמי בעי ר׳ מאיר עדי חתימה כדמוכח בפ״ב דקידושין (דף מח.) ובפ״ק דקידושין (דף ט. ד״ה כתב) פירשתי יב): **שאין בו שוה פרוטה.** פירוש ואינה מתקדשת משום כסף מקודשת מטעם שטר יג) גבי שדי מכורה לך בפרק קמא דקידושין (דף כו. ושם) שהמוכר נותן שטר אימה אמאי נקט אע״פ שאין בו שוה פרוטה דאין בו שוה פרוטה כמו אין שוה פרוטה יד) ויש לומר דמשום דכתב ביה נתינה אחרי תיבת את ספר המקנה ס״ד דליבעי שוה פרוטה ט): **לכשאכנסנה אגרשנה הרי זה גט.** אימה דבפרק כל הגט (גיטין דף יט:) אמרינן דאיתו גט שלא יאמרו גטה קודם לבנה טו) ובקונטרס פי׳ דהכא נמי לא קאמר דהוי גט אלא בדיעבד שכבר נתגרשה בו ואין נראה דהתם דקאמר אין גט משמע דלא הוי גט כלל ואר״ת דהכא כשכתב בו זמן שאחר נשואין שהוא זמן נתינה דאפילו גט ישן לא הוי שלא נתייחד עמה אחר זמן הכתוב בגטה והרי

בגיטא] מתקיף לה רבה בר חנן אלא מעתה יהוא ליה לה ניירא בעלמא ה״נ דפסלה א״ל התם לא פסיל בכהונה טו) הכא קפסיל בכהונה דתניא יז) ואשה גרושה יח) מאישה לא יקחו יט) אפילו לא נתגרשה אלא מאישה לא יקחו כ) אמר אחד ללבלר כתוב גט לארוסתי לכשאכנסנה אגרשנה הרי זה גט מפני שבידו לגרשה ולאשה

מאמר דבר אחר בגמרא אמר רב יהודה הכי קאמר גט אחר הגט ומאמר אחר מאמר כדאמרן יבם אחד ויבמה אחת כיצד (א) התרתן עשה מאמר ביבמתו ונתן לה גט צריכה הימנו חליצה: עשה מאמר ובעל הרי זו כמצותה: לימא מסייע ליה לרב הונא דאמר רב הונא א) מצות יבמה מקדש ואח״כ בועל אימא אף זה כמצותה פשיטא סד״א (ב) כיון דאמר מר ג) העושה מאמר ביבמתו פרחה הימנו זיקת יבמין וחלה עליו זיקת ארוסין ונשואין אימא לאו מצוה קעביד קמ״ל גופא אמר רב הונא מצות יבמין מקדש ואחר כך בועל ואם בעל ועשה מאמר קנה אם בעל ועשה מאמר פשיטא דהא קניה בביאה אלא אימא ד) אם בעל בלא מאמר קנה והתניא לוקה ה) מכת מרדות ו) מדרבנן ז) דרב מנגיד ח) מאן דמקדש בביאה ט) ומאן דמקדש בשוקא י) ומאן דמקדש בלא שדוכי יא) ומאן דמבטל גיטא יב) ומאן דמסר מודעא אגיטא יג) ומאן דפקיר שליחא דרבנן יד) ומאן דשהי שמתא דרבנן עליה תלתין יומין ולא אתי לבי דינא ותבע לשמתיה טו) ועל חתנא דדאיר בבי חמוהי דדאיר אין דחליף לא והא ההוא דחליף אבבא דבי חמוהי ונגדיה רב ששת יז) ההוא מידם הוה דיים מחמתיה נהרדעי אמרי בכולהו לא מנגיד רב אלא למקדש בביאה ובלא שדוכי ואיכא דאמרי אפילו בשדוכי נמי משום פריצותא ת״ר יח) כיצד מאמר נתן לה כסף או שוה כסף ובשטר כיצד בשטר כיצד כדאמרן יט) כתב לה על הנייר או על החרס אע״פ שאין בו שוה פרוטה הרי את מקודשת לי אמר אביי ה״ק כ) שטר כתובת יבמין כיצד כתב לה אנא פלוני בר פלוני קבילית ית פלוניות יבמתי עלי לזון ולפרנסה כראוי כא) ובלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון כב) ואי לית לה מראשון תקינו לה רבנן משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה בעא מיניה אביי מרבה נתן לה גט ואמר הרי את מגורשת הימני ואי את מותרת לכל אדם מהו גט יבמה דרבנן הוא גט דמהני באשת איש איש מהני ביבמה גט דלא מהני באשת איש לא מהני ביבמה או דלמא אתי לאחלופי בגיטא [א״ל חיישינן דלמא אתי לאחלופי

מדאורייתא קא״ל הי״ז גט א״נ כגון שנתגרשה דקי״ל אין מגרשין בגט ישן גזרה

מסורת הש״ס

א) [לעיל כט.], ב) [שבת מ: וש״נ], ג) קידושין יב:, ד) קידושין ט. ע״ש ב״ב נא., ה) לעיל לח. [וש״נ], ו) שם נט., ז) [גיטין פב:] לקמן נד., ח) גיטין נו:, ט) [דבריס סה], י) [נ״ל כרשב״ג], כ) נ״ל גבגיא, ל) [וע״ע תוס׳ קידושין ט. ד״ה אם ש״ם],

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ כילד מצות התמן: (ב) שם פשיטא אר״ש הואיל דאמר מר: (ג) רש״י ד״ה הכא וכו׳ מיבעי לן הכא אי מהני: (ד) ד״ה הרי וכו׳ נתנו לה משכנסה:

תוספות ישנים

ועל המעגר אליחא דרבנן. לאו אליחא ממש אלא לורבא מרבנן ולאו מעגר דוקא אלא מחרף כלאמרי׳ בעשרה יוחסין (קידושין ע.) גבי רבי יהודה דקריא ליה הסוא גבגרא [ביהודה בר׳ שיוקאל]:

מוסף רש״י

וחלה עליו זיקת ארוסין ונשואין. של שאר נשים ואם בא עליה לאחר מאמר בלא חופה לא קנה (לעיל כט:). מכת מרדות. רדוי שבת מ:) רידוי בתוכחה אלא יגיעל בזה ואין לה קלנה אלא עד שיקבל עליו (חולין קמא:). ומאן דמבטל גיטא. הסולח גט לאשתו ואומר בטלתי ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא דאמרת לא ידעי ליה מיבטל דבעלייה קודם שיבא ליה ומתא יתנו הטלים שבעלו ותנשא בו (קדושין יב:). ומאן דמסר מודעא אגיטא. כגון בגט המעושה כיארמאל דמוליא לעז על בניה (שם). ומאן דפקיר שליחא דרבנן. שמזמינו לדין מפי הדיינין וחב קם עליו ומכהו (שם). ועל חתנא דדאיר בבי חמוהי. שמא יכאל בה. שקמה חמותה אוכחת את חתנה, דאמר מר (פסחים קיג.), הוי זהיר בשאתך מחמתה הרשען (קדושין שם). מידם הוה דיים מחמתיה. הסדוה ממנו, לשון (סוטה כ.), דומה ובא דומה (קדושין שם) לשון ליעוז (נדה סז.). ראי לית לה מראשון. לא לית ליה נכסים (לעיל לט.). אפילו לא נתגרשה אלא מאישה. דאמר לה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם (גיטין פב:) כגון שכתב לה גט ואמר לה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם, שלא נתגרשה זו לגמרי אלא מאישה נפרדה, לא יקחו. אם מת וזומרים ליעשה (לקמן צד.).

מוסף תוספות

א. דהא ודאי מאמר דרבנן הוא והיכי הוה ס״ד דלקי דבר תורה. רשב״ם. וכי שביק רב ל״ה ואמר כב״ש, וסוגיין דבכולי תלמודא דמאמר מדרבנן, ועוד דאפילו ל״ש ליכא במאמר אלא עשה והיאך לוקה על ביטולו. ריטב״א. ב. מפני שהמיירם בלא מאמר נראה כפוגע בתחלתו בערוה

עין משפט נר מצוה

כב א ב ג מיי׳ פ״א מהל׳ יבום ה״ח ופ״ב הלכה ח ס׳ סמג עשין נא טוש״ע אה״ע סימן קפו סעיף ב:

כג ד ה ו מיי׳ פ״ג מהל׳ אישות הלכה כא כב ופכ״א מהלכו׳ איסורי ביאה הלכה יד סמג עשין מח טוש״ע שם סימן כו סעיף ד:

כד ז ח מיי׳ פ״ו מהל׳ גירושין הלכה כו סמג שם טוש״ע שם סי׳ קמא סעיף שז:

כה ט מיי׳ פכ״ה מהל׳ סנהדרין הלכה ה סמג לאוין רח טוש״ע ח״מ סי׳ ח סעיף ה:

כו י מיי׳ פ״א מהלכו׳ טוען ונטען הלכה ה טוש״ע שם סי׳ פז ס״ע:

כז כ מיי׳ פכ״א מהל׳ איסורי ביאה הלכה טו סמג לאוין קפו:

כח ל מיי׳ פ״ב מהל׳ איסורי ביאה הל׳ יב:

כט מ מיי׳ פ״ב מהלכות יבום הלכה ג סמג עשין נא טוש״ע אה״ע סי׳ קמו סעיף ב:

ל נ מיי׳ פ״ג מהלכות אישות הלכה ג סמג עשין מח טוש״ע שם סימן לב סעיף ג ד:

לא ס מיי׳ פ״ד מהלכות יבום הלכה לב:

לב ע מיי׳ פ״ה שם הלכה ג סמג עשין נא נב טוש״ע שם סי׳ קנ סעיף ג:

לג פ מיי׳ פ״א מהל׳ גרושין הלכה ג סמג לאוין קכג טוש״ע שם סימן ו סעיף ג:

לד צ מיי׳ פ״ג שם הל׳ ו סמג עשין נ טוש״ע שם סי׳ קלב סעיף ג:

תורה אור השלם

1. אִשָּׁה זֹנָה וְחֲלֻלָה לֹא יִקָּחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקָּחוּ כִּי קָדֹשׁ הוּא לֵאלֹהָיו:

ויקרא כא ז

תוס׳ חד מקמאי

בעא מנית אבי מרב׳ נתן לה גט ואמר לה הרי את מגורשת ממני ראי את מותרת לכל אדם מהו גט יבמ׳ מדרבנן הוא [גט] דמהני בא״א מהני ביבמה גט דלא מהני בא״א לא מהני ביבמה או דלמא אתי לאחלופי בגיטא מעליא ולא איפשיטא: תניא ואשה גרושה מאישה אפילו לא נתגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה והזו ריח הגט שפוסל בכהונה אמר רמי בר חמא הרי שאמר ללבלר כתוב גט לארוסתי לכשאכנסנה אגרשנה ה״ז גט מפני שבידו לגרשה. לאשה דעלמא אינו גט. ובפ׳ כל הגט אמרינן אמר ללבלר כתוב גט לארוסתי לכשאכנסנה אגרשנה אינו גט מפני תקנת ולד שמא יאמרו גיטה קודם לבנה התם כגון דכתב בו זמן מהשתא דאיכא משום תקנת ולד הכא דכתיב זמן דשעת גירושין דליכא תקנת ולד. א״נ הכא

הגהות הגר״א

(א) [לעיל כט.], ב) [שבת מ: וש״נ], ג) קידושין יב:, ד) קידושין ט. ע״ש ב״ב נא., ה) לעיל לח. [וש״נ], ו) שם נט., ז) [גיטין פב:] לקמן נד., ח) גיטין נו:, ט) [דבריס סה], י) [נ״ל כרשב״ג], כ) נ״ל גבגיא, ל) [וע״ע תוס׳ קידושין ט. ד״ה אם ש״ם],

---

רבן גמליאל פרק חמישי יבמות

והרי זה גט[ד] [דקאמר היינו] לגרש בו לכתחלה והיא דכל הגט שכתב זמן קדוקס ניסואין[א] וגרע טפי מגט ישן דבגט ישן ליכא אלא ייחוד בעלמא[ב] לכך אם נתגרשה בו תנשא לכתחלה אבל אם הכנסה ואיכא ולאי ניחא[ג] אינו גט כלל[ה] א): **ולאשה בעלמא אין גט.** ואפילו כתוב בו זמן דאחר נשואים כיון דאין בידו לגרשה בשעה שעשאו שליח[ד] ורלה ל"י דהיינו דוקא למ"ד אין אדם מקנה דבר שאינו בא לעולם אבל למאן דאמר אדם מקנה הוי גט בידו לגרשה כמו בשחרור דמהני לוקח עבד על מנת לשחררו וכתב לו לכשאקנך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו דאמר בהאשה רבה (לקמן דף נג:) ובקידושין בפרק האומר (דף סג.) וגט שחרור וגט אשה טויש לכל דבר דהא יליפין לה לה מאשה: **ליבמתו** מהו. אין לפרש דמיבעיא ליה אם גירשה בגט זה לאחר שיבמה יבומין גמורין אי הוי גט[ה] אי לא דפשיטא דאין מיתרת בגט זה לשון דהא בהאיש שעשאו לא היה בידו לגרשה כמו בשחרור ידי גט זה ומאי קאמר נמי אי בלא כיון דלא עבד בה מאמר אי בלא מאמר נמי אי מהני דמהני עבד בה מאמר נמי לא מהני דמגרש אחר שתמיצם דמאמר לא הוי אלא מדרבנן[ו] ואמר ר"י דלפוסלה מכהונה מיבעיא ליה אי מהני בה מאמר דמיבעיא ליה אי כתבו קודם מאמר ועשה מאמר וגירש בו מהו שיפקיע את מאמר: **או דלמא האי לחודיה קאי בו'.** פירש בקונטרס ואי כתב גט למאמרו ולא לזיקתו אסורה לו ומותרת לאחיו דמאמר דעבד ליה שקליה ופשה ליה זיקה כמעיקרא ולר"י נראה[ז] דלעיגנא דאמר רבא הותרה אפילו היא ואם כן הכא נמי שריא לדידיה ולעיגנא דהיא אסורה דמיתלפא בבעלה הגט הכא נמי אסורה אפי' לאחיו דהא בעלה הגט אסורה על כל האחין והא דשרי רבא לרבה בנתן גט למאמרו משום דבאות משני בתים הן[ט] ואפילו היה נותן גט גם לזיקתו היתה לרבה מותרת[י]:

בעודך בנכסי הגר. אר"י דמייתי לרב יוסף כגון דאמר לה התקדשי לי פתם ולשם יבמות היינו דגלי אדעתיה שבתורת יבמין מקדשה דאי באמר לה בהדיא במאמר יבמין לא הוי פריך ליה אמאי מי דמי דהא אמאי קאמר בשמון דהיכא דאמר לה במאמר יבמין דלא קני לרבי אלא בשתים אחיי ל"ג דאמר לה התקדשי לי לשם יבמות ולא משמע בתורת מאמר יבמין דבמאמר יבמין משמע בתורת מאמר ולא בתורת קידושין אבל לשם יבמות לא משמע בתורת יבמות אלא שבור שעדיין היא זקוקתו[יא]: **אי אמר לה התקדשי לי בזיקת[יב] מאמר יבמין מי לא מהני.** דאפילו למ"ד אין זיקה היינו לענין אחות זקוקתו וכיונא בה אבל פשיטא דמהני לשון זיקה שהרי היא זקוקתו ועומדת בפניו[יב]:

רבינא

לי במאמר יבמין מי לא קני ואף על גב דלא מהניא ליה זיקה דהאי לחודה קיימא השתא נמי מהני:

[א] נעיל נב. [ב] [נעיל י: וש"ן], [ג] נעיל מה., [ד] רש"ל, [ה] [וע"ע תוס' ד"ב קלה: ד"ה כלן],

תום' חד מקמאי

שמא יאמר גיטה קודם לבנה. ומודים שאם נתגרשה תנשא לכתחלה: **בעי רבי בר חמא** לבימבתו מהו כיון דאגידה גביה כארוסתו דמיא או דלמא כיון דלא עבד בה מאמר לא תיקון ולא למאמרו למאמרו ולא לזיקתו מהו מאמר עילוי זיקה קא רמי והוה ליה כמגרש חצי אשה והמגרש חצי אשה לא עשה ולא כלום או דלמא האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי דמתמר דעבד שקליה ופשה ליה זיקה כמעיקרא: **נתן גט למאמרו.** ולא לזיקתו. בארבעה אחין (נעיל נב.) גבי זיקת [נ"] יבמין ג' אחין נשואין ג' נכריות ומת אחד מהן ועשה בה השני מאמר ומת הרי אלו חולצות כו' וקאמר (ח) רבא עלה נתן גט למאמרו ואח"כ מת הותרה אשתו הרי אשה ראויה לחזור לאחיו הראשון ונשאר בעלת הגט בעולמה. רשב"ם נעיל נב. יא. שטורה ולית ליה כיון שלא בנה שוב לא יבנה אלא סובר לחזור ליבמות שלו. רמב"ן. ומ"מ לקידושין גמורים כיון. תוס' הרא"ש. יב. וכיון דאילו אמר לה כשהיא יבמה התקדשי לי בזיקת יבמין חיילי קידושין דרבנן אע"פ שאין זיקה, השתא נמי חיילי, שאין כוונתו אלא שיחולו בה קידושין כדרך שחלה בזיקת יבמין. ריטב"א.

מוסף תוספות

א. דשייך למיחש שמא יאמרו גיטה קודם לבנה. תוס' הרא"ש. ב. ואפשר שלא בעל. ריטב"א. ג. ויש לחוש שנתעברה ויאמרו גיטה קודם לבנה. ריטב"א. ד. אין שליחותו של עכשיו שליחות כלל ולא קרינן ביה וכתב ונתן. ריטב"א. [ז]אפילו המתין לכתבו עד שכנסה אינו גט דכיון דבשעת הצווי לא מצי משוי שליח אינו יכול לעשות שליח לאחר שיבוא שעה הראויה לעשות שליח. ר"ש. ועי' רש"י. ה. [ד]מהני שליחותו משום דהשתא נמי אגידא ביה. תוס' הרא"ש. ו. ואין בידו לגרשה ולהתירה לשוק ע"י נט. תוס' הרא"ש. וא"כ כיון דבהתיה שעתא לא מצי מגרש לה פשיטא שלא יועיל אח"כ. ר"ש. ז. והכי קא מיבעיא ליה, כיון דבשעה שאמר לסופר לכתוב לה גט הות אגידא ביה דבת איגרושי היא מדרבנן ואי בעי פסיל לה בגט, מעתה יש לו יד לכתוב

עין משפט נר מצוה

לה א ב מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכ' ו סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קלב סעיף ב:

לו ג מיי' פ"ה מהלכות יבום הלכה ד סמג עשין נא נב טוש"ע שם סי' קע סעיף טו:

לז ד ה מיי' שם הלכה ל טוש"ע שם ס"ס:

לח ו ז מיי' שם הלכה יג טוש"ע שם סעיף יג:

לט ח מיי' פ"ג מהלכי' שמנה עשין כב טוש"ע אה"ע סי' קע סעיף יט:

מ ט מיי' שם טוש"ע שם סעיף כו:

מא י טוש"ע אה"ע סימן קע סעי' יד:

תורה אור השלם

1. לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה להיות לו לאשה אחרי אשר הטמאה כי תועבה הוא לפני יי ולא תחטיא את הארץ אשר יי אלהיך נתן לך נחלה: דברים כד ד

גליון הש"ס

גמ' ליבמתו מהו. עיין מיר דף יב ע"ש תד"ה מאי טעמא:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נתן גט וכו' וקאמר רבא. נ"ב דף לב ע"ש:

(ב) תוס' ד"ה לי אמר וכו' בזיקת יבמין כנ"ל ותיבת מאמר נמחק:

מוסף רש"י

נתן גט למאמרו הותרה צרתה. שאם נתן זה השעה מאמר גט למאמרו ולא לזיקתו ואחר כך מת, הותרה אשתו הראשונה שהיא צרתה להתיצם לצלים, דמאמר דעבד שקליה ולאו צרות ניהו, והשתא לא אמר לאחר למימר דשתי יבמות מבית אחד מתו תלגה ותצא מיבמתו, דהכא לאו מבית אחד מיחזי (לעיל לב.).

תוספות ישנים

א) א"נ שאני הכא שלא רצה שיחול הגט עד לאחר שכנסה שהרי אמר לכשאתקנה אגרשנה וא"כ לא הוי גט ישן שהרי כ"ש ידעי דלא חיל עד לבסוף אחרי שכנסה וליכא למימר ניקוי קודם לבנה: **ב)** וא"ת וכי גרע מגט שהיכם נותן קודם עשיית מאמר דאם נתן גט אסור על אחיו וכ"ש לאחר שנא ושנא כיון שאינו נותן השתא כי אם לאחר שכנסה: נתן גט ליקחו ולא למאמרו אי למאמרו ולא לזיקתו [ולא לזיקתו] מהו שתפסל עליו בכך מאמר עליוה זיקה רמי פי' כשעשה מאמר נדבק עם הזיקה ומתוסף עליה ואין גט מועיל לזה בלא זה דכיון שכתב בתוך הגט שלא עשאו אלא לו' מהם הוי ליה כמגרש חצי אשה ולא כלום דוא ומותרת לו אי דלמא האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי אסורה עליו ועל אחיו דפקע זיקה וקמה בלא יבנה ואי כתב למאמרו ולא לזיקתו אסורה לו ומותרת לאחיו דמאמר דעבד שקליה ופשה ליה זיקה כמעיקרא: **נתן גט למאמרו.** ולא לזיקתו. [נ"] יבמין ג' אחין נשואין ג' נכריות ומת אחד מהן ועשה בה השני מאמר ומת הרי אלו חולצות כו' וקאמר רבא עלה נתן גט למאמרו ואח"כ מת הותרה אשתו הרי אשה ראויה לחזור לאחיו הראשון ונשאר בעלת הגט בעולמה. רשב"ם נעיל נב. יא. שטורה ולית ליה כיון שלא בנה שוב לא יבנה אלא סובר לחזור ליבמות שלו. רמב"ן. ומ"מ לקידושין גמורים כיון. תוס' הרא"ש. יב. וכיון דאילו אמר לה כשהיא יבמה התקדשי לי בזיקת יבמין חיילי קידושין דרבנן אע"פ שאין זיקה, השתא נמי חיילי, שאין כוונתו אלא שיחולו בה קידושין כדרך שחלה בזיקת יבמין. ריטב"א.

לה גט ואע"פ שלא גרשה עד שכנסה ונעשית אשתו גמורה דבר תורה מ"מ מגורשת היא מדברייהם ופסולה מן הכהונה, או דלמא כי תקינו רבנן גט לפוסלה הני מילי כשהיא יבמה אבל משנשאת ונעשית אשתו גמורה ומעיקרא לא היתה לו בה הויה כלל כאשה דעלמא היא ואפי' ריח הגט אין בו אלא א"כ עשה בה מאמר, אבל אם עשה בה מאמר פסלה מן הכהונה דגזירנן בה משום ארוסה דעלמא דמשעשה בה מאמר לארוסה דמיא ומדרבנן. רשב"ם. ח. דאין חילוק בין לו ובין לאחיו, דממה נפשך. תוס' הרא"ש. ט. כי כשמת ראובן הראשון ועשה אחיו השני מאמר באשתו וחזור ונתן לה גט למאמרו לבד בפירוש ואח"כ מת שמעון, הותרה ללוי אחיו אשתו של שמעון, שנעשית צרה לאשת ראובן ע"י המאמר כדאיתא במתניתין שכיון שנתן שמעון גט למאמרו השתא ליכא באשת ראובן זיקה שני יבמין וליכא למיגזר בה מידי מההיא גזירה דאמרי לעיל, אבל היא, כלומר אשת ראובן עצמה בעלת המאמר אסורה ללוי וכו' גזירה משום בעלת הגט גמורה. ריטב"א נעיל נב. י. אבל צרותה ממש הבאה עמה מבית אחד אסורה דאיהי נמי מיחלפא בצרת בעלת הגט דעלמא. רשב"ם נעיל נב. יא. שטורה ולית ליה כיון שלא בנה שוב לא יבנה אלא סובר לחזור ליבמות שלו. רמב"ן. ומ"מ לקידושין גמורים כיון. תוס' הרא"ש. יב. וכיון דאילו אמר לה כשהיא יבמה התקדשי לי בזיקת יבמין חיילי קידושין דרבנן אע"פ שאין זיקה, השתא נמי חיילי, שאין כוונתו אלא שיחולו בה קידושין כדרך שחלה בזיקת יבמין. ריטב"א.

ואיתוסף עליה והכא ליכא למימר הכי דאתיא חליצה מפקעה לזיקה: **אלא לחודיה קאי כו'.** ולא מהני זיקה למאמר דעבד שקליה ופשה ליה זיקה כמעיקרא מעיקרא אילו אמר לה התקדשי לי בזיקת יבמין מי לא מהני דאי לחודה קיימא השתא נמי מהני:

[ח] נעיל נב. [ט] נעיל נב. [י] נעיל נב. [יא] נעיל נב. [יב] נעיל נב.

ח) נעיל נב. ט) ולאי לחודיה קאי ומהני. ופי' הקונטרס הכיסא דכתב בו גיטיקו ולא למאמרו אלא לזיקתו ועל אחיו דפקעה זיקה וכו'.

יש זיקה. הלי דתפיס מתמר בעלמא כבי הלי לישנא משום דיש זיקה והשתא אתאי חליצה פקעתא וליכא למימר הכי: **אין זיקה.** אין כח לזיקה ואפי׳ הכי מעיקרא הוי מתמר: **רב ברביא אמר.** לי דאמר לה בזיקת יבמין כ״ע לא פליגי דלא מהני דיש זיקה ואתיא חליצה ואפקעתא: **והכא בחליצה פסולה.** כגון שחלץ אחר הגבו קמיפלגי דרבנן סברי לא אפקעתא שפיר ויש אחריה כלום הלכך קני מתמר: **יש מנאי בחליצה.** שחלץ לה על מנת שתתן לו מתתים זוז. רבי סבר אין מנאי מועיל בחליצה ואפילו לא נתנה לו אין מנאי מועיל והוי חליצה הלכך לא תפיס מתמר שעשה בלשון זיקת יבמין אבתרה דהא אפקעתה לזיקתו ורבנן יש מנאי וכל כמה דלא קיימא לא פקע זיקה וכי אמר לה התקדשי לי ע״י כסף זה בזיקת יבמין קני: ה״ג **רבינא אמר דב״ע יש מנאי בחליצה.** אע״ג דקי״ל (לקמן דף קו.) חליצה מוטעת כשירה הני מנאי לא מכירא להו: **והכא בחליצה פסולה קמיפלגי.** וכגון דלא כפליה לתנאי. לרבי בעינן מנאי כפול כתנאי בני גד ובני ראובן והאי דלא כפליה אם תתני תהא חליצה ואם לא תתני תהא חליצה לא הוי מנאי לבטולי לחליצה: **וניתני נמי אין לאחר ביאה כלום.** דהא ביאה שייכא למימר בסיפא דקתני אין בעל ועשה אמתר ונתן גט וחלץ דהא אי אי קתני ובעל ועשה אמתר אי בעבעל ונתן גט מאי חליצה איכא: **תני אין לאחר ביאה כלום.** ולא צריך למיתני נמי אין לאחר חליצה כלום דכיון דתנא אין לאחר ביאה כלום ה״ה נמי דאין לאחר חליצה כלום ולישנא קלילא הוא למיתני חדא אי ביאה אי חליצה: **ופנא דידן.** דלא נקט ביאה ואע״ג דאיירי בה בסיפא משום דהיתר יבמה לשוק חביבא ליה לאוויי ומיהא שמעינן דאין לאחר ביאה כלום וטריחא לתנא למיתני תרתי אין לאחר ביאה ואין לאחר חליצה כלום: **מתניתין.** דקתני אחת שתי יבמות עשה מאמר בזו ומאמר בזו צריכות שני גיטין: **דלא כבן עזאי.** דאמר אין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבמה אחת ומתני׳ בשתי יבמות ויבמה אחת דק מייתי. ולישנא בתרא דגרסינן[ט] למילתיה דבן עזאי איפכא קיימא הך אתקפתא אסיפא דמתני׳ דקתני בין יבם אחד לשתי יבמות בין שני יבמין ויבמה אחת. ומיסתברא כלישנא קמא דא״כ לא הוה לן לאיתויי הך אתקפתא הכא אלא בגמרא דסיפא דלקמן: **נימא מסייע ליה לשמואל.** אמאמר מה לזו וחלץ לזו קאי. מדלא נקט חליצה אבעלת מאמר מסייע לשמואל דאמר אין לבעלת מאמר לא נפטרה צרתה דכיון דבעי גט למאמרו לא הויא חליצה מעלייתא לאפוקי זיקה דמבמתה: **ופיוכפא דרב יוסף.** דאמר בהחולץ (לעיל דף מד.) לא יפפוך אדם מי בורו ואחרים צריכים להם דהא הכא דחלץ לאבמתה וקמייתא בעיא גט ומגלא פוסל את שתיהן מן הכהונה ולא אמרינן ליחלוץ לקמייתא ותהא אבמתה כשירה: **לריכות.** משמע חליצה לכל אחת דכיון דחליצת אשתיהן רעוצה אין אחת מהן פוטרת אבמתה וקתני סיפא וכן שני יבמין ליבמה אחת דאם נתן זה גט וזה גט לריכה חליצה משמיה: **נימא מסייע ליה לרבה בר׳:** ה״ג **גט לזו וחלץ לזו נימא מסייע ליה לשמואל.** מדלא נקט חליצה לבעלת הגט אלא לאבמתה מסייע ליה לשמואל דאמר בפ׳ ד׳ אחין [לעיל מז.] חלץ לבעלת הגט לא נפטרה לרה: **וליתני נמי אין לאחר ביאה כלום.** בסיפא דקתני אי בעל ובעל אי בעל ועשה אמתר אין לאחר ביאה כלום: **וליטעמיך סיפא.** בב׳ יבמין ויבמה אחת דקתני בעל הראשון ועשה השני אמאמר אין לאחר ביאה כלום מי אילטריך לאשמועינן דאין קידושין תופסין בא״ת הרי כנסה וכאשתו היא לכל דבר: **אלא איידי דתני הכרתם יבם ויבמה אחת.** דאילטריך לאשמועינן אפילו לר״ל דאין מאמר אחר חליצה דהא ליתא גביה אלא בגלוי דלא יבנה [דברים כה] ואילטריך למיסתמיה כרבי עקיבא תנא נמי כו׳: חלץ

[ט] נראה דל״ל ולהך תוקימתא דרב אשי וכיונא. [י] פיר מוכן ונראה דל״ל ולכן מוכן לאחרת ורב יוסף ליה דשמואל וס״ל דאם אמר לבעלת מאמר לא נפטרה צרתה דאמר דאמר לא ישפוך אדם מי בורו ואחרים צריכים לו מי קתני חולץ חלץ קאמר דיעבד וכיון דקי״ל כשמואל לכתחלה נמי אית ליה למעבד אם עשה מעשה לזו חולץ לאחרת ונפטרת בעלת מאמר אבל אם חלץ לבעלת מאמר לא נפטרת צרת [ב] וכי חלץ לאחרת לא הוי תיובתא דרב יוסף כלומר לית ליה לשמואל דאם חלץ לבעלת מאמר נפטרת צרתה הז״ל למחלץ לבעלת מאמר שאחרים פסולין לה בלא חליצה ולא לצרתה שאחרים כשירים לה בלא חליצה והשתא נפסלה לאחרים בחליצה זו [ג]:

[ט] נראה דל״ל לכן נראה דהא. [י] כ״ה בתמת כתוספתא פ״ז חלץ לא זו וכו׳ אין לאחר ביאה כעולה לך דיש סי׳ ט״ס דנבגא קמייתא נבי בעל את זו לריך לפייס אין לאחר בעולה כלום ע״ש.

מסורת הש״ס

[א] [לעיל יח: וש״נ], [ב] [סס], [ג] [קידושין סא.], [ד] [לעיל נח: לקמן לז:], [ה] [לעיל מז.], [ו] [לעיל יח:], [ז] [לעיל יב:], [ח] [לעיל נ. וש״נ], [ט] [לעיל נח: ד״ה ואין מאמר], [י] שיך לע״ג.

הגהות הב״ח

[א] גמ׳ (אבני ורבא דאמרי תרוייהו תני) תא״מ וג״כ מ״ל אבני ורבא תנו:

מוסף רש״י

יש מאמר אחר מאמר **בשני יבמין ויבמה אחת.** דתרוייהו מעיקרא לענין זיקה כי הדדי מיהו ומאמר דקאמ״ל לאו קנין גמור הוא דביאה הוא דכתב רחמנא ורבנן הוא דאמור ליהי מאוס גזירה כדמפרש לעיל (נ:) הילכך לא גרע בתרא מקמא דלכל חד וחד תקינו מאמר בה (לקמן צו.). **ואין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבמה אחת.** שכל כמו דקניא שויה לו לענין מאמר נתן בהאשוה ודחה את הסייגים (שם, וראה רש״י לעיל נא:). **חלץ לבעלת מאמר.** עשה מאמר בחתת מנכי אחיו המת ואח״כ חלץ לה, **לא נפטרה צרתה.** שחליצה זו אינה פוטרת לגמרי, שעדיין צריכה גט למאמרו כדאמן (לעיל נ:) עשה מאמר ולחלץ לריכה הימנו גט ואע״ג דיהיב לה גט אחר דחלץ לה הוא דמהניא אבל צרתה לריכה חליצה (לעיל כז.). **חליצה פסולה.** כלומר גרועה, **צריכה להזר על כל האחין.** דלא מיפקעא זיקה דתרוייהו בחליצה דחלא משום דלמימא זיקה ומיא אתרוייהו (לעיל כז:).

הדרן עלך רבן גמליאל

תוספות ישנים

א) ועוד דקאמר לעיל דכ״ע חליצה פסולה אינה פוטרת וכבלהי מנני׳ מתרגין אין אחר חליצה כלום וכן הא ב) דקאמר רב אשי דכו״ע חליצה פסולה אינה פוטרת היינו לענין דחיל אמאמר אבתרה: **ליטא** מסייעא ליה לרבה בר רב סונא פי׳ לעיל בהמי פרקא (נא.): **אביי** ורבא דאמרי תרוייהו אבי אין אחר ביאה כלום ותנא דידן אתרת יבמה לשוק ודנן דידן אתרת יבמה לשוק עדיפא ליה ובקשה הר׳ נתנאל למאי קאמר ותנא דידן הא אמר אבי בממני׳ וא״כ אינו כי אם מגיה המשנה ואין זה תנא אחר ומיהו דה״ג תנא אין אחר ביאה כלום דבריתא היא בתוספתא ג) והשתא מאי דקאמר ותנא דידן דלא אבי בתמני׳ הכי ומשני אתרת יבמה לשוק עדיפא ליה וכו׳:

מוסף תוספות

א. דלרב אשי הוו רבנן דלא בהלכתא ולרבינא כולהו דלא בהלכתא. שיטמ״ק. **ב.** דהואיל והמעשה כ״כ בידו שיכול לקיימו ע״י שליח סברא הוא שיהא כמו כן בידו לשוויי ביה תנאה, אבל חליצה שאין בידו לקיימה ע״י שליח לא הוי בידו נמי למימרי ביה תנאה ואפי׳ לא יתקיים התנאי יהיה המעשה קיים. כתוספות עד. תוד״ה מנאי. **ג.** ורב אשי דאמר דכו״ע דחליצה פסולה אינה פוטרת הכי קאמר דנהי דפוטרת לשוק אינה פוטרת לגמרי ולא נפקעה זיקת יבמין ואם בא לקדשה בזיקת יבמין מקדושת וכו׳ ובחליצה בתנאי פליגי מר סבר יש תנאי בחליצה ומר סבר אין תנאי בחליצה ומר סבר דכו״ע יש תנאי בחליצה ואם לא לקדשה בזיקת יבמין מקדושת וכו׳ ובחליצה בתנאי פליגי מר סבר יש